

הרצאה 4

28 באפריל 2019

קבוצת הפסוקים היכחיים/משפטים מורמליים - סינטקטי - פסוקים עם $\{\leftarrow, \rightarrow\}$ בלבד.
הגדרה אידוקטיבית:

$$\begin{aligned} B &= A_1 \cup A_2 \cup A_3 \\ A_1 &= \{(\alpha \rightarrow (\beta \rightarrow \alpha)) | \alpha, \beta \in \text{WFF}\{\neg, \rightarrow\}\} \\ A_2 &= \{((\alpha \rightarrow (\beta \rightarrow \gamma)) \rightarrow ((\alpha \rightarrow \beta)) \rightarrow (\alpha \rightarrow \gamma)) | \alpha, \beta, \gamma \in \text{WFF}\{\neg, \rightarrow\}\} \\ A_3 &= \{((\neg\alpha \rightarrow \neg\beta) \rightarrow (\beta \rightarrow \alpha)) | \alpha, \beta \in \dots\} \\ F &= \{MP\} \end{aligned}$$

$$\frac{MP}{\underbrace{\alpha, \alpha \rightarrow \beta}_{\beta}}$$

כדי להראות ספסוק שייד לקבוצת הפסוקים היכחיים צריך להראות סדרת יצירה שנקראת סדרת הוכחה.

סדרת הוכחה עבור פסוק β הוא סדרת הפסוקים $\alpha_1, \dots, \alpha_n$.
שכל אחד מהם הוא או אכסיומה או התקבל מהקודמים בהסדרה ע"י כלל ההיסק MP .

$$\begin{aligned} &\text{בנוסף } \beta = a_n \\ &\underbrace{a_1 a_2 a_3}_{axi'} | \dots a_n \\ &\text{Proof series for } a_3 \end{aligned}$$

דוגמה:

$$\vdash \alpha \rightarrow \alpha$$

כסימון להקלה בקריאות נסמן $\alpha \rightarrow \alpha$ כ- β

$$1. (\alpha \rightarrow (\beta \rightarrow \alpha)) \rightarrow ((\alpha \rightarrow \beta) \rightarrow (\alpha \rightarrow \alpha)) \quad A_2$$

$$2. (\alpha \rightarrow (\beta \rightarrow \alpha)) \quad A_1$$

$$3. ((\alpha \rightarrow \beta) \rightarrow (\alpha \rightarrow \alpha)) \quad MP1, 2$$

$$\begin{aligned}
& \text{:(א) הכנסת } \beta \\
& (\alpha \rightarrow (\underline{\underline{\alpha \rightarrow \alpha}})) \rightarrow (\alpha \rightarrow \alpha) \\
& (\alpha \rightarrow (\alpha \rightarrow \alpha)), A_1 \quad .4 \\
& (\alpha \rightarrow \alpha), MP \ 4, 3 \quad .5 \\
& \vdash (\alpha \rightarrow \alpha)
\end{aligned}$$

דוגמה:

$$\begin{aligned}
& \vdash (\neg \alpha \rightarrow (\alpha \rightarrow \beta)) \\
& (\neg \beta \rightarrow \neg \alpha) \rightarrow (\alpha \rightarrow \beta) \quad A_3 \quad .1 \\
& ((\neg \beta \rightarrow \neg \alpha) \rightarrow (\alpha \rightarrow \beta)) \rightarrow (\neg \alpha \rightarrow ((\neg \beta \rightarrow \neg \alpha) \rightarrow (\alpha \rightarrow \beta))), A_1 \quad .2 \\
& (\neg \alpha \rightarrow ((\neg \beta \rightarrow \neg \alpha) \rightarrow (\alpha \rightarrow \beta))) \quad MP \ 1, 2 \quad .3 \\
& (\underbrace{\neg \alpha}_{\alpha} \rightarrow ((\underbrace{\neg \beta \rightarrow \neg \alpha}_{\beta} \rightarrow (\underbrace{\alpha \rightarrow \beta}_{\gamma}))) \xrightarrow{1} : A_2 \quad .4 \\
& (\underbrace{\neg \alpha}_{\alpha} \rightarrow (\underbrace{\neg \beta \rightarrow \neg \alpha}_{\beta})) \xrightarrow{2} \\
& (\underbrace{\neg \alpha}_{\alpha} \rightarrow (\underbrace{\alpha \rightarrow \beta}_{\gamma})) \\
& (\neg \alpha \rightarrow (\neg \beta \rightarrow \neg \alpha)) \rightarrow (\neg \alpha \rightarrow (\alpha \rightarrow \beta)) \quad MP \ 3, 4 \quad .5 \\
& (\neg \alpha \rightarrow (\neg \beta \rightarrow \neg \alpha)) \quad A_1 \quad .6 \\
& (\neg \alpha \rightarrow (\alpha \rightarrow \beta)) \quad MP \ 5, 6 \quad .7 \\
& \vdash (\neg \alpha \rightarrow (\alpha \rightarrow \beta))
\end{aligned}$$

הוכחה על סמך הנחות

נתונה קבוצה של פסוקים X , נגדיר את קבוצת המסקנות של X (קבוצת הפסוקים היכחיים ע"ס X) כקבוצה האינדוקטיבית:

$$\begin{aligned}
B &= A_1 \cup A_2 \cup A_3 \cup X \\
F &= \{MP\}
\end{aligned}$$

סדרת הוכחה עבוק קב' β ע"ס X $a_1, a_2, \dots, a_n$

$1 \leq i \leq n$ ולכל $a_n = \beta$

a_i הוא אכסיומה או מ- X

או התקבל מהקודמים בסדרה ע"י MP .

סימון: $X \vdash \beta$

$$\alpha \rightarrow \beta, \beta \rightarrow \gamma \vdash \alpha \rightarrow \gamma$$

$$X = \{\alpha \rightarrow \beta, \beta \rightarrow \gamma \mid \alpha, \beta, \gamma \in WFF_{\{\rightarrow, \neg\}}\}$$

1. הנחה $\alpha \rightarrow \beta$

2. הנחה $\beta \rightarrow \gamma$.

מטרה: $\{\alpha \rightarrow \beta, \beta \rightarrow \gamma\} \vdash (\alpha \rightarrow \gamma)$

משפט:

נתון:

$X \vdash \beta$ ולכל $\alpha \in X$, $\alpha \vdash \beta$ אזי נסיק β .

צ"ל:

$\alpha \rightarrow \beta, \beta \rightarrow \gamma \vdash \alpha \rightarrow \gamma$

1. $(\alpha \rightarrow (\beta \rightarrow \gamma)) \rightarrow ((\alpha \rightarrow \beta) \rightarrow (\alpha \rightarrow \gamma))$ A2

2. $((\beta \rightarrow \gamma) \rightarrow (\alpha \rightarrow (\beta \rightarrow \gamma)))$ A1

3. הנחה $\beta \rightarrow \gamma$

4. $(\alpha \rightarrow (\beta \rightarrow \gamma)), MP$ 2, 3

5. $(\alpha \rightarrow \beta) \rightarrow (\alpha \rightarrow \gamma), MP$ 1, 4

6. הנחה $\alpha \rightarrow \beta$

7. $\alpha \rightarrow \beta, MP$ 5, 6

$\beta \rightarrow \gamma, \alpha \rightarrow \beta \vdash \alpha \rightarrow \gamma$

טענה 1:

אם $\alpha \in X$ אז $X \vdash \alpha$

הוכחה:

1. הנחה

$X \vdash \alpha$

$\alpha \vdash \alpha$

טענה 2:

אם $X \subseteq Y$ אז לכל פסוק α , אם $X \vdash \alpha$ אז $Y \vdash \alpha$

התכונה נקראת: מונוטוניות של הוכחה. $X \vdash \alpha$

$a_1[x_1$

y_1

$\vdots | x_2$

$| y_2$

$\Rightarrow$

$\vdots$

$a_n | \vdots$

$\vdots$

$[x_n$

$y_n]$

נוסח אלטרנטיבי לטענה 2:

אם $B_1 \subseteq B_2$ אז $X_{B_1, F} \subseteq X_{B_2, F}$

מסקנה:

אם $\vdash \alpha$ אז $X \vdash \alpha$ לכל קבוצה X .

טענה 3:

אם לכל פסוק α ב- X , $Y \vdash \alpha$
אז לכל פסוק β אם $X \vdash \beta$ אז $Y \vdash \beta$.

הוכחה: נתון $X \vdash \beta$ נתון $\underbrace{a_1, \dots, a_n}_{\text{from } X}, \underbrace{\beta}_{\beta}$
על כל איבר a_i שהסדרה שלו היא "מ- X "
נחליף אותו בסדרת הוכחה מתוך Y .

דוגמה:

$$X = \{\alpha \rightarrow \beta, \beta \rightarrow \gamma\}$$

$$\delta = \alpha \rightarrow \gamma$$

$$X \vdash \delta \text{ ידוע}$$

$$Y = \{\beta, \gamma\} \text{ נגדיר}$$

נוכיח ש-

$$y \vdash \alpha \rightarrow \beta$$

$$y \vdash \beta \rightarrow \gamma$$

$$y \vdash \delta \text{ נסיק}$$

$$1. \quad v\beta \rightarrow (\alpha \rightarrow \beta), A1$$

$$2. \quad \text{הנחה מ-} y \vdash \beta$$

$$3. \quad \alpha \rightarrow \beta$$

$$y \vdash \alpha \rightarrow \beta$$

$$(A) \quad (\gamma \rightarrow (\beta \rightarrow \gamma)), A1$$

$$(B) \quad \text{הנחה מ-} y \vdash \gamma.$$

$$(G) \quad \beta \rightarrow \gamma$$

$$y \vdash \beta \rightarrow \gamma$$

טענה 4 (הוכחות הן סופיות)

אם $\overbrace{X}^{(\text{infinite})} \vdash \alpha$ אז קיימת תת קבוצה סופית של X , $X' \subseteq X$ כך ש- $X' \vdash \alpha$.

משפט הדדוקציה:

לכל מערכת הוכחה שיש בה לפחות את האכסיומות A_1-A_2

ויש בה בדיוק את כלל ההיסק $\boxed{\text{MP}}$

מתקיים:

לכל קבוצת פסוקים X ופסוקים α, β :

$X \vdash \alpha \rightarrow \beta$ אם ורק אם $X, \alpha \vdash \beta$

מסקנה: $\vdash \beta \rightarrow \alpha \Leftarrow \beta \vdash \alpha$

הוכחה: $\Rightarrow$ נתון $X \vdash \alpha \rightarrow \beta$

נוכיח $X, \alpha \vdash \beta$

1. הנחה α

2. יכיח מ- X $\alpha \rightarrow \beta$.

3. β MP

$X, \alpha \vdash \beta$